

ЖАРАТЫЛЫСТАНУ-ГЕОГРАФИЯ ФАКУЛЬТЕТІ

Естественно-географический факультет

ЖГФ ұжымы · Коллектив ЕГФ

Жаратылыстану-жағрафия факультеті (ЖЖФ) 1937 жылы Петропавл мұғалімдер институты негізі қаланған сәттен бастап құрылды. Факультет өзінің бай да мазмұнды тарихымен ерекшеленеді.

Факультет құрамында болған кафедралар:

1937 ж. жаратылыстану-жағрафия факультеті

1939 ж. жағрафия (П.С.Андреев) және жаратылыстану кафедрасы (П.Ф.Марчук)

1955 ж. жағрафия, биология және химия кафедрасы (И.И.Волошин)

1961 ж. физикалық жағрафия (Г.Д.Овчинников), экономикалық жағрафия (А.А.Карстен), биология (И.Ф.Поваренков), химия кафедрасы (А.К.Черепанов)

1963 ж. физикалық жағрафия, экономикалық жағрафия, зоология (А.П.Черноскач), ботаниктер (Н.Г.Шофиев), химия, ауыл шаруашылық негізі (Н.Ф.Желнин), кейіннен «Ботаника» кафедрасымен бірікті.

1969 ж. физикалық жағрафия, экономикалық жағрафия, зоология, ботаниктер, химия, анатомия және адам физиологиясы кафедрасы (А.М.Малыгин)

1985 ж. физикалық жағрафия, экономикалық жағрафия, зоология, ботаниктер, химия, адам және жануарлар физиология кафедрасы (Н.Н.Семенов)

1991 ж. физикалық жағрафия, экономикалық жағрафия, зоология, ботаниктер, химия, физиология және медицина негізі кафедрасы (С.И.Логинов).

«Физиология және медицина негізі» кафедрасы бір жылдары «Физиология және валеология», одан кейін «Физиология» кафедрасы деп аталып, 2001 жылдан бастап дене шынықтыру факультетінің құрамына кірді.

Естественно-географический факультет (ЕГФ) организован с момента основания Петропавловского учительского института, в 1937г. Богатая и содержательная история факультета формируется с первого дня профессорско-преподавательским составом, учебно-вспомогательным персоналом и студенческим коллективом.

В разное время факультет объединял различное количество кафедр:

1937 г. естественно-географический факультет

1939 г. кафедры: географии (П.С.Андреев) и естествознания (П.Ф.Марчук)

1955 г. кафедры: географии, биологии и химии (И.И.Волошин)

1961 г. кафедры: физической географии (Г.Д.Овчинников), экономической географии (А.А.Карстен), биологии (И.Ф.Поваренков), химии (А.К.Черепанов)

1963 г. кафедры: физической географии, экономической географии, зоологии (А.П.Черноскач), ботаники (Н.Г.Шофиев), химии, основ сельского хозяйства (Н.Ф.Желнин), позже объединена с кафедрой «Ботаника».

1969 г. кафедры: физической географии, экономической географии, зоологии, ботаники, химии, анатомии и физиологии человека (А.М.Малыгин)

1985 г. кафедры: физической географии, экономической географии, зоологии, ботаники, химии, физиологии человека и животных (Н.Н.Семенов)

1991 г. кафедры: физической географии, экономической географии, зоологии, ботаники, химии, кафедра физиологии и основ медицинских знаний (С.И.Логинов).

1996 ж. бастап факультетте 3 кафедра жұмыс істейді: «Жағрафия және экология» (В.И.Дробовцев); «Биология», 2006 ж. бастап «Жалпы биология» (В.С.Вилков); «Химия», 2000 ж. бастап «Органикалық химия» кафедрасы (Қ.Х.Токмурзин), 2003ж. бастап «Ауыл шаруашылығы» кафедрасы жұмыс істеуде (К.Н.Баязитова).

Қоғамның даму тенденциясы аймақ қажеттілігіне байланысты мамандық түрлерін өзгертті: 2009 ж. бастап «Органикалық заттардың химиялық технологиясы» мамандығы бойынша инженер-технологтарды дайындау басталды, 2008 жылы «Органикалық емес заттардың химиялық технологиясы», «Органикалық заттардың химиялық технологиясы» мамандығы бойынша магистр дайындауға лицензия алынды. 1999 ж. бастап агроөндірістік кешен үшін мамандарды дайындау басталды. Қазіргі таңда бұл мамандар – «Агроном», «Орман ресурстары мен орман шаруашылығы» кафедрасының мамандары. Факультеттің көптеген түлектері өндіріс басшылары ретінде қызмет етуде. Қазіргі кезде бакалавриат 10 мамандық бойынша білім беру мен жаратылыстану ғылыми бағытында: Химия, Биология, Жағрафия, Экология; ауыл шаруашылығы бағытында: Агроном, Орман ресурстары; техникалық бағытта: Органикалық заттардың химиялық технологиясы, магистратура мамандықтары бойынша: Биология, Биотехнология, Жағрафия, Экология, Химия, Органикалық заттардың химиялық технологиясы, Органикалық емес заттардың химиялық технологиясы негізінде жұмыс істейді. 2011 оқу жылындағы жетістігіміздің бірі «Химия» мамандығы оқыту бағдарламасы рейтингісінің қорытындысы бойынша Қазақстан ЖОО-ның арасынан екінші орынды жеңіп алды. Болашақта жаратылыстану-жағрафия факультеті экономиканың индустриалды және агроөндірістік секторына арналған мамандарды даярлауды көздеп отыр. Соның ішінде бакалавриат мамандар тізімін кеңейту жоспарланып отыр. («Азық-түлік өнімдер технологиясы», «Мал өнімдерін өндіру технологиясы» мамандықтарын лицензиялауға құжаттар дайындалған), сондай-ақ химия бойынша PhD докторларын дайындау басталды.

Факультет тұрақты түрде жұмыс істейтін жоғары білікті профессор-оқытушылық құрам, оқу-көмекші қызметкерлерімен мақтана алады. Факультетімізде 30 жылдан артық жұмыс істеп келе жатқан ғалымдар: М.С.Некрасов, Н.П.Белецкая, В.В.Поляков, А.С.Жолболсынова, Б.Е.Бегенова, Р.Ж.Шүкенова, В.Д.Назарова, Ю.М.Коломин, Л.Н.Кожевникова, С.Г.Водошнянова, В.С.Вилков, М.Ю.Лежнева, аға оқытушылар: Ж.М.Ғалиев, В.М.Зверяченко, З.С.Ескандирова, А.С.Болатова, В.В.Синицин, Н.Ф.Пфлюк, лаборанттар: З.А.Усманова, С.А.Усманова,

Позже кафедра физиологии и основ медицинских знаний переименована в кафедру «Физиология и валеология», затем «Физиология», которая с 2001г. входит в состав факультета физической культуры.

С 1996 г. на факультет 3 кафедры: «География и экология» (В.И.Дробовцев); «Биология», с 2006 г. - «Общая биология» (В.С.Вилков); «Химия», с 2000г. кафедра «Органической химии и химии ВМС» (К.Х.Токмурзин). С 2003г. вновь организуется кафедра «Сельское хозяйство» (К.Н.Баязитова).

Отражением тенденций развития общества и потребностей региона стало изменение перечня специальностей: с 2009 г. начата подготовка инженеров-технологов по специальности «Химическая технология органических веществ», в 2008 г. получена лицензия на подготовку магистрантов по специальностям «Химическая технология неорганических веществ», «Химическая технология органических веществ». Подготовка специалистов для агропромышленного комплекса начата с 1999г. В настоящее время – это специальности «Агрономия» и «Лесные ресурсы и лесоводство». Многие выпускники факультеты являются руководителями предприятий. В настоящее время подготовка осуществляется по 10 специальностям бакалавриата: образовательное и естественнонаучное направление – Химия, Биология, География, Экология; сельскохозяйственное направление - Агрономия, Лесные ресурсы; техническое направление - Химическая технология органических веществ. Специальности магистратуры: Биология, Биотехнология, География, Экология, Химия, Химическая технология органических веществ, Химическая технология неорганических веществ. По итогам рейтинга образовательных программ специальность «Химия» в 2011 году заняла второе место среди вузов Казахстана. Перспективы успешного поступательного развития естественно-географический факультет связывает с подготовкой специалистов для индустриального и агропромышленного сектора экономики. Планируется расширить перечень специальностей бакалавриата (подготовлены документы на лицензирование специальностей «Технология продовольственных продуктов» и «Технология производства продуктов животноводства»), начать подготовку докторов PhD по химии.

Гордость факультета – стабильный высококачественный профессорско-преподавательский состав и учебно-вспомогательный персонал. 30 лет и более работают на факультете профессора М.С.Некрасов, Н.П.Белецкая, В.В.Поляков, А.С.Жолболсынова, Б.Е.Бегенова, Р.Ж.Шүкенова, В.Д.Назарова, доценты Ю.М.Коломин,

А.Г.Павличук, Е.А.Ращупкина. Еңбек жолын аяқтап, зейнеткерлер қатарындағы оқытушылар А.А.Грибский, В.И.Дробовцев, Н.Н.Семенов, Л.Г.Бондаренко, В.Н.Яворская, А.А.Раскатова, К.Н.Болатбаев, И.И.Чурина, зертхана меңгерушісі Л.А.Чекунова.

2000-2006 ж. аралығында факультет ұжымына М.Қозыбаев атындағы СҚМУ магистратурасын бітірген түлектер қосылды. Бүгінгі күні факультетте 90 оқытушы қызмет атқарады (академик, 4 ғылым докторы, 38 ғылым кандидаты, 26 магистр, 19 оқытушы магистратурада оқып жатыр), 13 қызметкер, 9 қосалқы қызмет атқарушылар.

Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 20 жылдығында ҚР БҒМ төс белгісімен Л.С.Қайыржанова – «Білім беру саласының құрметті қызметкері», В.Д.Назарова – «Ы.Алтынсарин», В.С.Вилков – «Ғылымды дамытудағы қызметі үшін» марапатталды.

Білім берудің жоғары деңгейін сақтаудағы негізгі факторлардың бірі - факультеттегі кафедралардың материалдық-техникалық базасын үнемі жаңартып отыру болып табылады. Соңғы 5 жылда 35 млн. теңгеге қазіргі заманауи құрал-

Л.Н.Кожевникова, С.Г.Водопьянова, В.С.Вилков, М.Ю.Лежнева, ст.преподаватели Ж.М.Галиев, В.М.Зверяченко, З.С.Ескандирова, А.С.Булатова, В.В.Синицин, Н.Ф.Пфлюк, лаборанты З.А.Усманова, С.А.Усманова, А.Г.Павличук, Е.А.Ращупкина. Закончили трудовую карьеру преподаватели А.А.Грибский, В.И.Дробовцев, Н.Н.Семенов, Л.Г.Бондаренко, В.Н.Яворская, А.А.Раскатова, К.Н.Болатбаев, И.И.Чурина, зав.лабораторией Л.А.Чекунова. В период 2000-2006 гг. в коллектив влились выпускники магистратуры СКГУ им.М.Козыбаева, формируя основу для следующего этапа поступательного развития факультета. Сегодня на факультете работает 90 преподавателей (академик, 4 доктора наук, 38 кандидатов наук, 26 магистров, 19 преподавателей обучается в магистратуре), 9 совместителей и 13 сотрудников.

В год 20-летия Независимости Республики Казахстан нагрудными знаками МОН РК отмечены преподаватели Л.С.Каиржанова – «Почетный работник образования», В.С.Вилков – «За услуги в развитии и науки», В.Д.Назарова – «Ы.Алтынсарин».

Неотъемлимым фактором сохранения высоко-

ЖҒФ студенттері облыстық мұражайда экскурсияда
Студенты ЕҒФ на экскурсии в областном музее

жабдықтар сатып алынды. Олар: микроскопиялық видеокешен, көпарналы хронолефлексометр, электрокардиограф, люминисцентті, поляризациялы микроскоптар, сандық видеокамера, аспиратор, бинокль, тағы басқа да құралдар. Студенттердің оқу сапасын арттыруда сабақта интерактивті құралдар қолданылады: 340, 416 аудиториялар Smart Board интерактивті тақтасымен жабдықталған. М.Қозыбаев атындағы СҚМУ-да «Жалпы биология» кафедрасы алғашқылардың бірі болып оқу үдерісіне Votum дауыс беру жүйесін, Smart интерактивті дисплейін енгізді.

Зертханалық, практикалық сабақтар арнаулы кабинеттерде, оқу және ғылыми зертханаларда

уровня образования является непрерывное обновление материально-технической базы кафедр факультета. За последние 5 лет приобретено современное оборудование на сумму более 35 млн тенге. В том числе: видеокомплекс микроскопический, многоканальный хронолефлексометр, электрокардиограф, люминисцентный и поляризационный микроскопы, цифровая видеокамера, аспиратор, бинокли другое прецизионное оборудование. На занятиях используются интерактивные средства повышения качества обучения студентов: оборудованы интерактивной доской Smart Board 340, 416 ауди-

тории. Кафедра «Общая биология» первая в СКГУ им.М.Козыбаева ввела в учебный процесс систему голосования Votum, интерактивный дисплей Smart. Лабораторные и практические занятия проводятся в специализированных кабинетах, учебных и научных лабораториях.

Высокое качество образования, активная жизненная позиция, стремление к самосовершенствованию – характерные качества выпускников ЕҒФ. Естественно-географический факультет сегодня – это 900 студентов, две трети из которых обучаются по образовательному гранту. Выпускники специальностей естественнонаучного направления – «Биология», «География», «Хи-

өткізіледі. ЖЖФ түлектерінің басты ерекшеліктеріне сапалы білім, белсенді түрде іс-шараларға қатысу, өзін-өзі жан-жақты жетілдіру қасиеттерін жатқызуға болады. Бүгінгі таңда жаратылыстану-жағрафия факультетінде 900 студент, соның үштен екісі білім беру гранты бойынша оқиды. «Биология», «Жағрафия», «Химия», «Экология» сияқты жаратылыстану ғылыми мамандық бағытындағы түлектер ғылыми зертхана, білім беру мекемелерінде жоғары деңгейдегі сұранымға ие, олардың біразы оқуларын шет елдерде жалғастыруда. Үздік түлектеріміз «Биология», «Биотехнология», «Жағрафия», «Химия», «Экология» мамандықтары бойынша магистратурада оқиды. Көптеген түлектеріміз түрлі мекемелерде басшы қызметін абыройлы атқарып жүр.

Факультеттегі шығармашыл тұлғалар КВН командасының негізін құрайды. «Сіздің сүйікті командаңыз» - М.Қозыбаев атындағы СҚМУ финалының тұрақты жүлдегері. Биыл КВН-ның «Агроном КЗ» командасы қазақ тілінде тамаша өнер көрсетті. Команда «Агроном» мамандығында оқитын студенттерден тұрады. Жаратылыстану-жағрафия факультетінің студенттері бірінші курстан бастап кафедра, факультет, университет ұйымдастырған концерттік бағдарламаларға белсенді қатысады, «Кривое зеркало» «Антурнан» секілді шығармашылық ұжымның құрамында би билеп, әр түрлі авторлардың әндерін орындайды.

Факультет студенттердің спорттық нәтижелерімен де мақтана алады, олардың арасынан Азия және әлем чемпионы Диденко В., республика, Универсиада чемпионы Ганин Р. ерекше атап өтуге болады. Сонымен қатар волейбол бойынша университеттің құрама командасына факультет студенттері Алтенгоф Т., Агеева С., Глинских В., Мұқашев Д., Литовченко Ж. кірді, президенттік көпсайыс, пауэрлифтингтен Рыбалкин С., қолкүрес бойынша Бучинская Л., Баймағамбетова З., Сыздықов Р. жарыстарға қатысты. ЖЖФ құрама қызметкерлері жыл сайын «Сергектік және денсаулық» спартакиадасының жүлдегерлері атанады. Шағын-футбол, волейбол, баскетбол, үстел теннисі бойынша декан кубогының жарысын ұйымдастыру факультетте дәстүрге айналған.

2012 жылдың сәуірінде факультеттің ұйымдастырумен «Жаратылыстану және ауылшаруашылық ғылымдары саласындағы білім беру мен ғылымның өзекті мәселелері» тақырыбында халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция, мамыр айында У.М.Ахмедсафинның 100 жылдығына арналған республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция өтті. Факультетте педагогикалық және өндірістік тәжірибе қорытындысы бойынша төменгі курс студенттері, басқа да

«Экология» востребованы в научных лабораториях, образовательных учреждениях, продолжают учебу за рубежом. Лучшие выпускники продолжают обучение в магистратуре по специальностям «Биология», «Биотехнология», «География», «Химия», «Экология». Многие выпускники работают руководителями различных учреждений. За время своего существования факультет выпустил около 8,5 тысяч специалистов.

Яркие творческие личности составляют основу команд КВН факультета. «Ваша любимая команда» - постоянный призер финалов СКГУ им.М.Козыбаева. Успешны выступления команды КВН «Агроном КЗ» на казахском языке. Ядро команды – студенты специальности «Агрономия». Студенты естественно-географического факультета с первого курса входят в состав творческих коллективов («Кривое зеркало» «Антурнан»), участвуют в концертных программах кафедр, факультета и университета в составе танцевальных коллективов, исполняют песни разных авторов.

Факультет гордится спортивными достижениями студентов, среди них – чемпионы мира и Азии (Диденко В.), республики, Универсиад (Ганин Р.). Студенты факультета входят в состав сборных университета по волейболу (Алтенгоф Т., Агеева С., Глинских В. – девушки, Мұқашев Д. - юноши), футзалу (Литовченко Ж.), президентскому многоборью, пауэрлифтингу (Рыбалкин С.) и армреслингу (Бучинская Л., Баймағамбетова З., Сыздықов Р.) Сборная сотрудников ЕГФ ежегодно является призером спартакиады «Бодность и здоровье». Традиционными стали соревнования на кубок декана по мини-футболу, волейболу, баскетболу, настольному теннису.

В апреле 2012г. проведена Международная научно-практическая конференция «Актуальные проблемы науки и образования в области естественных и сельскохозяйственных наук», в мае – Республиканская научно-практическая конференция, посвященная 100-летию со дня рождения У.М.Ахмедсафина. По итогам педагогических и производственных практик проводятся итоговые, научно-практические конференции, студенческие научные конференции, круглые столы с приглашением студентов младших курсов, других образовательных специальностей.

Положительный имидж факультета формируется через участие студентов и преподавателей в мероприятиях разного уровня: молодежные митинги и акции, республиканская акция «Наследие чистотой», экологическая - «ПРИВЕДЕМ ПЛАНЕТУ В ПОРЯДОК», участие в проведении уборочных работ и субботников, городской «Выставка цветов», фотовыставки «Мир пернатых СКО (областной краеведческий музей), выставках научных достижений ученых факультета (г.

білім беру мамандарын шақыру арқылы ғылыми-тәжірибелік, студенттік конференциялар, дөңгелек үстелдер тұрақты түрде өткізіледі.

Факультеттің жағымды бет-бейнесі түрлі деңгейдегі іс-шараларға қатысқан студенттер мен оқытушылар арқылы қалыптасады. Біздің факультет студенттері белсенді түрде «Тазалық сақта» республикалық акция, «ҒАЛАМШАРДЫ ТӘРТІПКЕ КЕЛТІРЕМІЗ» экологиялық акция, қалалық «Гүлдер көрмесі», «СҚО әлемі» (облыстық өлкетану мұражайы), Ақтөбе, Астана, Мәскеу қалаларында өткен оқу факультеттерінің ғылыми жетістіктері деген сурет көрмесіне, жыл бойы өтетін жастар шерулері мен акцияларына, сондай-ақ тұрақты түрде жүргізіліп отыратын тазалық күндері мен сенбіліктерге қатысып, қаламыздың таза болуына атсалысады.

2009 жылдан бастап жаратылыстану-жағрафия факультетін х.ғ.к. И.В.Голодова басқарады. Деканаттың ұйымдастырушылық жұмыстарына деканның орынбасарлары қатысады. Оқу-тәрбие жұмыстары бойынша декан орынбасары, а.ш.ғ.к, аға оқытушы И.М.Жемалединова, ғылыми жұмыстар және білім берудегі сапа менеджменті бойынша декан орынбасары биология магистрі, аға оқытушы С.М.Базарбаева, деканат хатшысы Г.Ш.Садықова.

Факультет құрамында төрт кафедра бар: «Жағрафия және экология» (б.ғ.к., доцент П.С.Дмитриев), «Жалпы биология» (б.ғ.к., доцент С.В.Вилков), «Органикалық химия» (х.ғ.к., доцент А.Н.Дюрягина), «Ауыл шаруашылығы» (а.ш.ғ.к., доцент К.Н.Баязитова).

Бүгінгі таңда «Жағрафия және экология» кафедрасының ғылыми-педагогикалық әлеуеті жоғары: PhD докторы, проф. – М.М.Тайжанова, профессор – Белецкая Н.П., 7 ғылым кандидаты, доцент: Н.С.Бодуновская, С.Г.Водопьянова, П.С.Дмитриев, С.И.Жуков, Т.Н.Лысакова, С.В.Пашков, Н.С.Саликова, ғылым кандидаты, 12 аға оқытушы – Б.Б.Доскенова, И.Н.Лиходумова, В.В.Синицин. 7 оқытушының магистр академиялық дәрежесі бар: Г.В.Гордиянова, Г.В.Денисова, Т.А.Михеева, Т.В.Назарова, И.А.Фомин, А.В.Шурр. Биыл А.Герцен атындағы Омбы мемлекеттік университеті жанындағы магистратураны кафедраның аға оқытушылары А.С.Болатова, Л.В.Конапацкая, С.М.Исмағұлова бітіреді. Магистратура 21 магистрантты дайындап шығарды. Соңғы 3 жылда ғылым кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін диссертация қорғаған ізденушілер: Иманов А.К., Иманқұлова Т.В., Лиходумова И.Н., Синицин В.В., Доскенова Б.Б. Арнайы жоғары білімдері бар кафедра лаборант-

Ақтөбе, Астана, Москва и др.).

В период 2007-2012 гг естественно-географический факультет как и прежде, остается динамично развивающейся структурой университета, сохраняет и поддерживает существующие традиции. С 2009 года руководит факультетом к.х.н. И.В.Голодова. В организации работы деканата участвуют заместители декана: по учебно-воспитательной работе – к.с.-х.н., ст.преподаватель, кафедры «Сельское хозяйство» И.М.Джемалединова, по научной работе и менеджменту качества образования – магистр биологии, ст.преподаватель кафедры «Общая биология» С.М.Базарбаева, секретарь деканата Г.Ш.Садыкова.

В состав факультета входят четыре кафедры: «География и экология» (П.С.Дмитриев, к.б.н.,

География және экология кафедрасы
Кафедра географии и экологии

доцент), «Общая биология» (С.В.Вилков, к.б.н., доцент), «Органическая химия и химия ВМС» (А.Н.Дюрягина, к.х.н., доцент), «Сельское хозяйство» (К.Н.Баязитова, к.с.-х.н., доцент).

На сегодняшний день научно-педагогический потенциал кафедры «География и экология» включает доктора PhD, проф. – М.М.Тайжанова, профессора – Белецкая Н.П., 7 кандидатов наук, доцентов – Н.С.Бодуновская, С.Г.Водопьянова, П.С.Дмитриев, С.И.Жуков, Т.Н.Лысакова, С.В.Пашков, Н.С.Саликова, кандидатов наук, 12 старших преподавателей – Б.Б.Доскенова, И.Н.Лиходумова, В.В.Синицин. Академическую степень магистра имеет 7 преподавателей: Г.В.Гордиянова, Г.В.Денисова, Т.А.Михеева, Т.В.Назарова, И.А.Фомин, А.В.Шурр. Старшие преподаватели кафедры А.С.Болатова, Л.В.Конапацкая, С.М.Исмағұлова заканчивают магистратуру при Омском государственном университете им. А.Герцена. За годы существования магистратуры подготовлен 21 магистрант. За последние 3 года защитили диссертации на соискание ученой степени кандидата наук: Иманов А.К., Иманқұлова Т.В., Лиходумова

тары – Жүнісова Г.Т., Мырзатаева А.Т. оқу сабақтарын кәсіби, егістік жабдықтары мен оқу әдістемелік жағынан дайындайды.

75 жыл бойы кафедрамыз Павлодар, Көкшетау, Қорған, Түмен, тағы басқа да облыс мектептері үшін 3000-ға жуық маман дайындады. Қорған мемлекеттік университетінде доцент лауазымында Шатных А.В., Христолюбский В.С., Омбы мемлекеттік университетінде Мрачковский А.Е. қызмет етуде, Қазақ жағрафиялық қоғам филиалының төрағасы кафедраның аға оқытушысы Искандирова З.С.

Кафедрадағы қолданбалы, ғылыми-зерттеу жұмыстары геология-геоморфологиялық саланы (Белецкая Н.П., Водопьянова С.Г., Тайжанова М.М., Искандирова З.С.) қарастырса, лимнологиялық (Дробовцев В.И., Сеницин В.В.), геоэкологиялық, медико-экологиялық ғылымдар аймағын қамтыған. Соңғы жылдары кафедра ғалымдары геоэкологиялық және медико-экологиялық зерттеулерді кең және тұрақты түрде өткізуде.

2008-2010 жылдары «Тұрғындарды сумен қамтамасыз ету және денсаулық сақтау технологиясы»; «Солтүстік Қазақстанның су экожүйесінің қалыптасу заңдылығын оқыту, тұрғындарды ауыз сумен қамтамасыз ету» тақырыптарында зерттеулер жасалды. 2010-2011 жылдары «СҚО Петропавл қаласындағы Пестрое көлінің экожүйесін қалпына келтіруде ғылыми-негіздемелік үлгіні жасау», «Қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар өткізу» тақырыптары зерттелінді. Тақырыптық зерттеулер негізінде Барнауыл қаласындағы су және экологиялық мәселелер бойынша институт, Томск онкологиялық орталығы институтымен ынтымақтастық қарым-қатынас орнатылған.

Кафедрада профессор Белецкой Н.П. басшылығымен «Экосфера» қоғамдық бірлестігі құрылды. Бірлестікке өз өңірінің халқы, экологиясы мен экономикасын, табиғи жағдайын зерттеуде көп жылдық тәжірибелері бар ғалым, оқытушылар, жағрафия мен экология мамандығында оқитын студенттер кіреді. Қазіргі кезде қоғамдық бірлестік қатарында 52 адам бар, қоғам бірлестігін доцент Дмитриев П.С. басқарады. 2004 жылдың 25 мамырында «Экосфера» ҚБ Петропавл қаласында заңды тұлға ретінде тіркелген. Олардың жұмыстарына табиғатты қорғау және басқа мазмұндағы ғылыми-зерттеу бағдарламалары мен жобаларын жасау кіреді. Бірлестік «Қазақстан Республикасының экологиялық білім беру Тұжырымдамасы» - 2002 ж., «Тұрақты дамуға арналған білім берудің ұлттық жоспары» (2006 жыл), «Экологиялық қауіп - Шығыс Қазақстан мен Солтүстік Қазақстан облыс тұрғындарының онкологиялық ауруды тудырудың факторы ретінде» - 2003-2004 ж., «Солтүстік Қазақстан облысын дамытудың инновациялық бағдарлама-

И.Н., Сеницин В.В., Доскенова Б.Б. Профессиональную подготовку учебных занятий, учебно-методического и полевого оборудования осуществляют лаборанты кафедры, имеющие высшее специальное образование – Жунусова Г.Т., Мурзатаева А.Т.

75 лет кафедра в составе учительского и педагогического институтов, а также университета готовит кадры для школ города, своей области, а также для соседних - Павлодарской, Кокчетавской, Кустанайской; областей ближнего зарубежья Курганской, Тюменской и др. Подготовлено около 3000 выпускников-специалистов. Успешно занимаются становлением географического и экологического образования в Курганском государственном университете доценты Шатных А.В. и Христолюбский В.С., в Омском государственном университете Мрачковский А.Е. Старший преподаватель Искандирова З.С. является председателем филиала Казахского географического общества.

Фундаментальные и прикладные исследования кафедры охватывают области геолого-геоморфологических (Белецкая Н.П., Водопьянова С.Г., Тайжанова М.М., Искандирова З.С.), лимнологических (Дробовцев В.И., Сеницин В.В.), геоэкологических и медико-экологических наук. В течение последних лет геоэкологические и медико-экологические исследования ученых кафедры проводятся масштабно и регулярно.

В 2008-2010 годах проводились исследования по темам: «Технология водообеспечения и здоровье населения»; «Изучение закономерностей формирования и функционирования водных экосистем Северного Казахстана как источников обеспечения населения питьевой водой». В 2010-2011 годах выполнена тема: «Разработка научно-обоснованной модели восстановления экосистемы озера Пестрое в г. Петропавловске СКО», «Проведение мероприятий по охране окружающей среды». В рамках тем исследования ведется сотрудничество с Институтом водных и экологических проблем СО РАН (г.Барнаул), Институтом онкологии Томского центра СО РАН (г. Томск).

На кафедре под руководством профессора Белецкой Н.П. создано общественное объединение «Экосфера» куда входят ученые, преподаватели, студенты кафедры географии и экологии, имеющие многолетний опыт и наработки в изучении природных условий, экологии и экономики, населения своего региона. В настоящее время в рядах общественного объединения 52 человека, руководитель доцент Дмитриев П.С. Как юридическое лицо ОО «Экосфера» зарегистрировано в г. Петропавловске 25 мая 2004 года. В их активе - разработка проектов и программ научных иссле-

сы» – 2003 ж., «2005-2007 ж. арналған ҚР қоршаған ортаны қорғау Бағдарламасын жасау», жаппай өткізілген «Өзен жағалауының тазалығы» республикалық экологиялық акциясы: «Петропавл, тазалық сақта!» іс-шараларына белсенділікпен атсалысты. 2011 жылы сәуірде АҚШ өкілінен грамота алдық, мұның өзі қоршаған ортаны қорғау саласындағы жағрафия мен экология студенттері мен қызметкерлерінің белсенді азаматтық ұстанымын дәлелдейді.

Кафедрада ғылыми-зерттеу жұмысының қазіргі бағыты «Аймақтық және әлемдік масштабтағы эколого-географиялық зерттеу» болып табылады. Кафедра қызметкерлерінен құрылған,

Дәріс барысы - На лекции

ғ.ғ.к., профессор Белецкой Н.П. жетекшілік ететін «Наносфера» ЖШС, «Экосфера» ҚБ белсенді түрде жұмыс істейді. Кафедраның жалпы ғылыми-зерттеу бағытына сәйкес келетін тақырыптармен жұмыстар жүргізіледі. Ғылыми - білім беру орталығындағы экологиялық зерттеулер, тақырыпты орындау барысында жиналған материалдар дипломдық жұмыс жазу барысында қолданылады. Кафедра оқытушылары мен қызметкерлері бес жылдық уақыт аралығында 200-ден астам ғылыми мақалалар мен тезистер дайындады, олар Республикалық, Халықаралық деңгейдегі ғылыми - тәжірибелік конференция жинақтары мен журналдарға басылып шықты.

Санамалап көрсетілген бағдарлама негізінде келесі тақырыптар: «СҚО биотүрлілігі» (Синицин В.В., Денисова Г.В.); «СҚО картографиясы» (Болатова А.С., Қоңырбаев Е.Г., Рудер В.П.); «СҚО аумағына экологиялық баға беру» (Доскенова Б.Б., Исмағұлова С.М., Конопацкая Л.В., Пашков С.В., Искандирова З.С., Шурр А.В.); «Тұрғындарды сумен қамтамасыз ету және олардың денсаулықтарын сақтау технологиясы» (Белецкая С.Г., Водопьянова С.Г., Дмитриев П.С., Саликова Н.С., Лысакова Т.Н., Михеева Т.А., Какпанова А.К.) «Жердің экожүйесіне антропогендік әсер» (Дмитриев П.С., Бодуновская Н.С.,

дований природоохранного и иного содержания: «Концепция экологического образования Республики Казахстан» - 2002г., «Национальный план по образованию для устойчивого развития» (2006 год), «Экологический риск как фактор онкологической заболеваемости населения Северо-Казахстанской и Восточно-Казахстанской областей» - 2003-2004гг., «Программа инновационного развития Северо-Казахстанской области» – 2003 г., разработка Программы охраны окружающей среды РК на 2005-2007 годы и др. Многочисленные массовые Республиканские экологические акции: «Чистые берега», «Наследи чистотой, Петропавловск», получили широкий положительный резонанс в СМИ, грамоты Посольства США, полученные в апреле 2011 года, явились дополнительным подтверждением активной гражданской позиции сотрудников и студентов кафедры география и экология в области охраны окружающей среды.

Общим современным направлением научно-исследовательской работы на кафедре является «Эколого-географические исследования в глобальном и региональном масштабе». Сотрудниками кафедры созданы и активно работают ТОО «Наносфера», ОО «Экосфера», под общим руководством к.г.н., профессора Белецкой Н.П. Ведутся работы по инициативным темам, совпадающим с общим научно-исследовательским направлением кафедры. Материалы, собранные в ходе выполнения тем в Научно-образовательном центре экологических исследований, используются при выполнении дипломных работ. Преподавателями и сотрудниками кафедры за пятилетний отрезок времени подготовлено более 200 научных статей и тезисов опубликованных в журналах и сборниках научно-практических конференций Республиканского и Международного уровней.

В рамках перечисленных программ разрабатываются инициативные темы: «Биоразнообразие СКО» (Синицин В.В., Денисова Г.В.); «Картографирование СКО» (Булатова А.С., Коңырбаев Е.Г., Рудер В.П.); «Экологическая оценка территории СКО» (Доскенова Б.Б., Исмағұлова С.М., Конопацкая Л.В., Пашков С.В., Искандирова З.С., Шурр А.В.); «Технология водообеспечения и здоровье населения» (Белецкая С.Г., Водопьянова С.Г., Дмитриев П.С., Саликова Н.С., Лысакова Т.Н., Михеева Т.А., Какпанова А.К.) «Антропогенное влияние на наземные экосистемы» (Дмитриев П.С., Бодуновская Н.С., Лиходумова И.Н.). «Проблемы экономической и социальной географии Северного Казахстана» (Пашков С.В., Шурр А.В.), «Оценка внешнеэкономических возможностей Казахстана и СКО»

Лиходумова И.Н.). «Солтүстік Қазақстанның экономикалық және әлеуметтік мәселелері» (Пашков С.В., Шурр А.В.), «Қазақстан, СҚО сыртқы экономикалық мүмкіндіктеріне баға беру» (С.И.Жуков), «СҚО, Қазақстан Республикасындағы миграциялық үдеріс» (С.К.Есетов, Е.Г.Қоңырбаев), «Әдістемелік-педагогикалық бағыт» (З.С.Искандирова, Г.В.Гордиянова, Л.В.Конопацкая) дайындалды.

Жағрафия мен экология кафедрасындағы профессор-оқытушылық құрамының ғылыми зерттеу жұмыстарының нәтижесінде 2010 ж. г.ғ.к., профессор Дробовцеваның жалпы редакциялауымен «Солтүстік Қазақстан облысының жағрафиясы» атты оқу-әдістемелік құралы шықты.

Қазіргі ғылыми зерттеулердің жетістіктері дәріс, зертханалық, практикалық сабақтарда, сонымен қатар егістік тәжірибе кезеңінде қолданылады. Осы мақсатта соңғы 5 жыл ішінде «Жағрафия және экология» кафедра студенттеріне арналған 50-ге жуық оқу-әдістемелік құралдар мен нұсқаулар шығарылды. Кітапхана қоры едәуір оқу, оқу-әдістемелік және ғылыми әдебиеттермен толықтырылды, кафедра мамандықтары мен мемлекеттік тілдегі құралдар 18256 дананы құрайды. Материалдық база қазіргі заманауи техникаларымен жаңартылды, кафедралар мультимедиялық кешен, компьютердің соңғы үлгісімен жабдықталған.

Тәжірибе базасының саны кеңейтілді. Кафедра студенттерінің оқу және өндірістік тәжірибе базасына СҚО ММ табиғи ресурстар мен табиғат қолдануды реттеу Басқармасы, «Экосфера» ҚБ, «Наносфера» ЖШС, «ПЕТРОЭКООРТАЛЫҚ», «Қазақ Жағрафиялық Қоғамы» РҚБ, «Мирас» ОӨК, «Солтүстік Қазақстан облыстық мұражай бірлестігі», атмосфералық ауаны қорғау секілді облыс, қала мекемелері мен өндірістері жатады. Соңғы жылдары өндірістік және аймақтық тәжірибе барысында студенттер алған білім, білік, дағдыларын нығайту мақсатында Петропавл-Астана-Қарағанды маршруты бойынша сыртқа шыға бастады. Тәжірибе кезінде студенттер Қарағанды, Астана қалаларының экономикалық-әлеуметтік объектілері, сондай-ақ Қазақстанның рекреационды ресурстарын, табиғи, антропогенді кешенімен тереңірек танысады. Сонымен қатар 22 сәуірде Халықаралық Жер күнін мерекелеуге байланысты СҚМУ-дың 1-курс студенттеріне арналған экология бойынша Республикалық студенттер олимпиадасының 1-турын өткізу дәстүрге айналды. Жылда өтетін Республикалық байқауларда студенттердің ғылыми жобалары жоғары бағаға ие болып, дипломдармен марапатталады.

«Жалпы биология» кафедрасы жоғары білікті оқытушылармен қамтамасыз етілген. Кафедрада

(С.И.Жуков), «Миграционные процессы в СҚО, Республике Казахстан» (С.К.Есетов, Е.Г.Қоңырбаев). Методико-педагогическое направление (З.С.Искандирова, Г.В.Гордиянова, Л.В.Конопацкая).

Одним из масштабных результатов научно-исследовательской работы профессорско-преподавательского состава кафедры география и экология явилось издание в 2010 году учебно-методические пособия: «География Северо-Казахстанской области» под общей редакцией профессора, к.г.н. Дробовцева В.И.

Результаты современных научных исследований используются на лекционных, лабораторных и практических занятиях, а также во время полевых практик. С этой целью за последние 5 лет издано более 50 учебных и учебно-методических пособий, рекомендаций для студентов специальностей кафедры «География и экология».

Значительно пополнился библиотечный фонд, который представлен учебной, учебно-методической и научной литературой и составляет 18256 экземпляров по специальностям кафедры, в том числе и на государственном языке. Получила современное техническое обновление материальная база, кафедра хорошо укомплектована мультимедийными комплексами, компьютерами последнего поколения.

Расширилось количество баз практик. Базы учебных и производственных практик студентов специальностей кафедры являются: УПК «Мирас», предприятия и учреждения города и области: ГУ Управление природных ресурсов и регулирования природопользования СҚО, ОО «Экосфера», ТОО «Наносфера», ТОО ОРИЕНТ-NS, ТОО «ПЕТРОЭКОЦЕНТР», РОО «Казахское Географическое Общество», КГКП «Северо-Казахстанское областное музейное объединение», РНИЦ Охраны атмосферного воздуха и др. Место нахождения город Петропавловск. Охраняемые природные территории города и области: природный памятник СҚО Серебряный бор – Кызылжарский район. В последние годы в рамках производственных и зональной практик проводятся выезды студентов по маршруту: Петропавловск-Астана-Қарағанды, которые позволяют закрепить полученные знания, умения, навыки. В период практики студенты изучают природные, антропогенные комплексы, рекреационные ресурсы Казахстана и экономико-социальные объекты города Қарағанды, Астаны. Стало традицией проведение 1 тура Республиканской студенческой олимпиады по экологии для студентов 1 курса СКГУ, в рамках празднования 22 апреля Международного дня Земли. Высокую оценку получают научные студенческие работы на ежегодном Республиканском конкурсе, что подтвер-

2 а.ш.ғ.к., профессор М.С.Некрасов, б.ғ.к., PhD докторы Л.С.Қайыржанова, 5 ғылым кандидаты, доцент В.С.Вилков, Л.Н.Кожевникова, Ю.М.Коломин, Ж.А.Рахимжанова, Г.С.Тлеубергенова және 2 ғылым кандидаты, аға оқытушы М.А. Кузнецова, Д.К.Сабдинова, сол сияқты 12 биология магистрі А.А.Корнилова, В.Ю.Адерихина, С.М.Базарбаева, А.Ж.Нүсіпова, А.Б.Каракучукова, С.В.Губин, М.С.Михайлова, Е.И.Пашкова, Е.В.Рачкаускене, И.А.Зубань, С.Г.Гайдин, Н.А.Хомуленко жұмыс істейді. Кафедрада ғылыми мамандарды дайындау мақсаты түрде жүргізіледі: 4 оқытушы аспирантурада А.А.Корнилова, Е.И.Пашкова, В.Ю.Адерихина, М.С.Михайлова оқып жатыр, олар ОмМПУ-дің ізденушілері болып табылады. 2010 ж. 2 оқытушы ғылым кандидаты дипломын алды. 1999

жидается дипломами.

На кафедре «Общая биология» сформирован коллектив высококвалифицированных преподавателей, среди которых 2 профессора – к.с/х.н. М.С.Некрасов, к.б.н., доктор PhD Л.С.Каиржанова, 5 кандидатов наук, доцентов – В.С.Вилков, Л.Н.Кожевникова, Ю.М.Коломин, Ж.А.Рахимжанова, Г.С.Тлеубергенова и 2 кандидата наук, старших преподавателя – М.А. Кузнецова, Д.К.Сабдинова, а так же 12 магистров биологии: А.А.Корнилова, В.Ю.Адерихина, С.М.Базарбаева, А.Ж.Нусупова, А.Б.Каракучукова, С.В.Губин, М.С.Михайлова, Е.И.Пашкова, Е.В.Рачкаускене, И.А.Зубань, С.Г.Гайдин, Н.А.Хомуленко. На кафедре целенаправленно ведется подготовка научных кадров: 4 преподавателя обучается в аспирантуре или являются соискателями ОмГПУ (Россия) – А.А.Корнилова, Е.И.Пашкова, В.Ю.Адерихина, М.С.Михайлова. В 2010 г. диплом кандидата наук получили 2 преподавателя. С 1999г. степень магистра биологии получили уже более 25 человек, из них 12 работают на кафедре.

Жалпы биология кафедрасы · Кафедра общей биологии

жылдан бастап биология магистр дәрежесін 25-тен астам адам алса, соның 12-сі біздің кафедрада жұмыс істейді.

Кафедрада 7 мамандандырылған зертхана, гербарлық бөлме бар. Оқыту сабақтарын дайындауға лаборанттар З.А.Усманова, Е.А.Ращупкина, Л.С.Ақмағамбетова көмек көрсетеді.

Кафедра оқытушылары оқу үдерісін іске асыруда әдістемелік жағына ерекше назар аударады. Бізде 4 әдістемелік секция «Ботаника», «Зоология», «Жалпы биология», «Адам және жануар физиологиясы» жұмыс істейді, бұларды тәжірибелі педагогтар Тлеубергенова Г.С., Коломин Ю.М., Кузнецова М.А., Рахимжанова Ж.А. басқарады. 2009-2012 жылдар аралығында түрлі инновациялық, интерактивті оқыту әдістерін оқыту және енгізу бойынша 35 әдістемелік семинар өткізілді. Семинарда мынадай тақырыптар «Ботаника бойынша интерактивті технологияны қолдану»; «Оқу үдерісінде мультимедиялық кешенді пайдалану»; «Зоология бойынша зертханалық сабақтарда студенттердің жұмысын ұйымдастыру»; «Мультимедиялық презентацияға ар-

на кафедре функционируют 7 специализированных лабораторий и гербарная комната. Помощь в подготовке учебных занятий оказывают лаборанты З.А.Усманова, Е.А.Ращупкина,

Л.С.Ақмағамбетова.

Преподаватели кафедры большое внимание уделяют методическому совершенствованию учебного процесса: работают четыре методические секции – «Ботаника», «Зоология», «Общая биология», «Физиология человека и животных», которыми руководят опытные педагоги – Тлеубергенова Г.С., Коломин Ю.М., Кузнецова М.А., Рахимжанова Ж.А. За 2009-2012 годы проведено более 35 методических семинаров по изучению и внедрению различных инновационных и интерактивных методов обучения. Среди них: «Использование интерактивных технологий на ЛПЗ по ботанике»; «Использование мультимедийного комплекса в учебном процессе»; «Организация работы студентов на лабораторных занятиях по зоологии»; «Принципы отбора материала для мультимедийных презентаций и особенности их использования на учебных занятиях»; «Возможности интерактивной доски и особенности ее использования в учебном процессе»; «Из опыта применения инновационных технологий по дисциплинам кафедры»; «Инновацион-

налған материалдарды сұрыптау қағидаттары және оны оқу сабақтарында қолдану ерекшеліктері»; «Интерактивті тақтаның мүмкіндігі және оны оқу үдерісінде қолдану ерекшелігі»; «Кафедра пәндері бойынша инновациялық технологияны пайдалану»; «Креативті педагогикалық технология»; «Оқытушының оқу-білім беру қызметіндегі сапаны арттыру жолдары. (Жұмыс тәжірибесінен)»; «Студенттердің өздік жұмысын ұйымдастыру бойынша тәжірибе жұмысы (СӨЖ, СОӨЖ)» қамтылды.

Оқытушылар өз білімдерін әріптестері, мектеп мұғалімдерімен бөліседі. СҚМУ-дың «Жаңа әдістерді және қазіргі педагогикалық технологияларды енгізу» атты шеберлік сыныбында Корнилова А.А. «Сабақтарда интерактивті тақтаны қолдану тәжірибемнен», «Жалпы биология кафедрасында СӨЖ-ді ұйымдастыру», Пашкова Е.И. «ҚН пәндер кафедрасы бойынша СОӨЖ-ді ұйымдастырудың әдістемесі», Михайлова М.С. «СОӨЖ-де генетика бойынша топтық оқыту технологиясын қолдану» тақырыптарында тәжірибелерімен алмасты. 2012 жылы Корнилова А.А. мен Пашкова Е.И. СҚО ПКБАҚДИ-мен ынтымақтастық негізінде орта білім беретін мектеп мұғалімдері үшін білім берудің өзекті мәселелері бойынша семинар, мастер-класс, тренингтер өткізді. Басқа оқытушылар элективті пәндер бойынша 39 оқу-әдістемелік құрал шығарды, сайтқа 500-ден астам электоронды материалдар салынды. Кафедрада ұйымдастырылып жатқан әр жұмыс «Биология» мамандығында оқитын студенттердің сапалы білім, жоғары деңгейлік үлгерімін қамтамасыз етуге бағытталған. Кафедрада ҒЗЖ, СҒЗЖ-ға ерекше көңіл бөлінеді. Оқытушы, магистрант, студенттер Халықаралық бағдарлама және гранттар бойынша (RSPB, AEWA, Дарвиндік белсенділік, Сукков Қоры, т.б.) ғылыми зерттеулерге белсенді түрде қатысады. 2009-2012 жылдары 45 адам семинарға қатысып, экспедицияларға барды. Олар: Вилков В.С. Коломин Ю.М., Губин С.В., Гайдин С.Г., Зубань И.А., Красников А.В., Путилин А.В., т.б. Маңызды жобалардың қатарына 2007 ж. «СҚО орнитологиялық тірек аумағын анықтау және негіздеу»; 2008 ж. «Стерх» жобасы; 2009 ж. «ІВА» жобасы; 2011-2012 ж. «СҚО су айдынындағы құстардың түрлері» (*Anser erythropus*) жобаларын жатқызуға болады. 2012 жылы кафедра оқытушылары облыстық өлкетану мұражайында қала тұрғындарына арнап сурет көрмесін ұйымдастырды. Бір қатар оқытушылар Петропавл әкімдігі мен ҚР БҒМ гранты бойынша зерттеулерге қатысты. 2009 ж. кафедра доценті Вилков В.С. «Солтүстік Қазақстанның су экожүйесінің қалыптасу заңдылығын оқыту, тұрғындарды ауыз сумен қамтамасыз ету» тақырыбы негізінде «ҚР БҒМ ғылым комитеті» ММ гранты бойынша жұмыс то-

ные методы обучения в процессе преподавания курса ОБЖ»; «Креативные педагогические технологии»; «Пути повышения качества учебно-образовательной деятельности преподавателя (из опыта работы)»; «Из опыта работы по организации самостоятельной работы студентов (СРС и СРСП)» и другие.

Своими знаниями преподаватели делятся с коллегами и учителями школ: на Мастер-классе СКГУ по внедрению современных педагогических технологий и новых методов выступали Корнилова А.А. по темам: «Из опыта применения интерактивной доски на различных видах занятий», «Организация СРС на кафедре общей биологии», Пашкова Е.И. «Методика организации СРС по дисциплинам кафедры ОБ» и Михайлова М.С. «Применение технологии группового обучения на СРС по генетике». В 2012 году Корнилова А.А. и Пашкова Е.И. проводили семинары, тренинги и мастер-классы по актуальным проблемам образования для учителей средних школ в рамках сотрудничества с Северо-Казахстанским институтом повышения квалификации. Кроме этого, преподавателями издано 39 учебно-методических пособий по элективным дисциплинам, более 500 наименований электронных материалов находятся на сайте СДО. Все указанное позволяет проводить занятия на высоком научном и методическом уровне и обеспечивает высокую успеваемость и качество знаний студентов специальности «Биология».

Большое внимание на кафедре уделяется НИР и НИРС. Преподаватели, магистранты и студенты активно участвуют в научных исследованиях, в том числе по Международным программам и грантам (RSPB, AEWA, Дарвиновская инициатива, Фонд Суккова и др.). С 2009 по 2012 годы в экспедициях и семинарах приняли участие более 45 человек, среди них Вилков В.С. Коломин Ю.М., Губин С.В., Гайдин С.Г., Зубань И.А., Красников А.В., Путилин А.В. и другие. Среди наиболее важных проектов следует отметить: 2003-2005 гг. – Проект «Тонкокловый кроншнеп»; 2007 - г. – «Выявление и обоснование ключевых орнитологических территорий СҚО»; 2008 г. - Проект «Стерх»; 2009 г. – Проект «ІВА» и «Пискулька; 2011-2012 гг. – «Мониторинг пискульки (*Anser erythropus*) и других видов гусей и казарок на водоемах СҚО». В 2012 году преподавателями кафедры была организована фотовыставка в областном краеведческом музее, которая была очень популярна среди жителей города Петропавловска.

Ряд преподавателей участвовали в исследованиях по грантам МОН РК и Акимата г. Петропавловска: Вилков В.С. в 2009 г. в составе рабочей группы работал по гранту ГУ «Комитет науки МОН РК» (Договор № 103/2009 от 05.02.2009 г.)

бы құрамында жұмыс істеді. (05.02.2009ж. №103/2009 келісімшарт). 2010 жылы Петропавл қаласы әкімдігінің сұранымы бойынша «СҚО Петропавл қаласындағы Пестрое көлінің экожүйесін қалпына келтіруде ғылыми-негіздемелік үлгіні жасаумен айналысты. (Бюджеттік бағдарлама 254.008.000). 2012 жылдың көктемінде Вилков В.С., Зубань И.А., Галактионова Е.В. бастаған кафедра қызметкерлері «Ақжан, Ақсуат қорықтарын құрудағы биологиялық негіздеме» тақырыбындағы шаруашылық келісімшарты бойынша жұмыс жасады. Кафедра магистрі Губин С.В., Гайдин С.Г. Зэйлі-Алатау құстарын зерттеу бойынша бірлескен экспедицияға қатысты. (ұйымдастырушы – АҚШ, Питсбург). «СҚО орнитологиялық тірек аумағын анықтау және негіздеу» тақырыбындағы RSPB жобасына (Ұлыбритания) Вилков В.С., Губин С.В., Гайдин С.Г., Зубань И.А. қатысты. Қостанай облысындағы қызыл қарашақаздарды зерттеу бойынша Қазақстан-британ экспедициясына Вилков В.С. қатыс-

«Изучение закономерностей формирования и функционирования водных экосистем Северного Казахстана как источников обеспечения населения питьевой водой». В 2010 г. по заказу Акимата г. Петропавловска занимался «Разработкой научно-обоснованной модели восстановления экосистемы озера Пестрое г. Петропавловска Северо-Казахстанской области» (Бюджетная программа 254.008.000). Весной 2012 года сотрудники кафедры – Вилков В.С., Зубань И.А и Галактионова Е.В. участвовали в хоздоговорной теме «Биологическое обоснование создания ОПТ «Ақжанская» и «Ақсуатская». Губин С.В., Гайдин С.Г. участвовали в совместных экспедиций по изучению птиц-падальщиков Заилийского Алатау (организатор – Национальный авиарий США, г. Питсбург). Вилков В.С., Губин С.В., Гайдин С.Г., Зубань И.А. участвовали в проекте RSPB (Великобритания) «Ключевые орнитологические территории Казахстана». Вилков В.С. участвовал в Казахстанско-британской экспеди-

Практикалық сабақта - На практическом занятии

ции по изучению красной казарки в Кустанайской области. Гайдин С.Г. участвовал в экспедиции по поиску тонкоклювого кроншнепа на территории РК, организованной RSPB (Великобритания), он также активно сотрудничает с биологами Бернского университета (Швейцария) в исследованиях по распространению вирусных заболеваний в популяциях красноголового нырка и хохлатой чернети. Губин С.В. и Гайдин С.Г. совместно с биологами ИПИ им. Ершова участвовали в проекте по изучению орнитофауны различных биотопов города

Ишим (Россия).

Губин С.В., Гайдин С.Г. орнатылған ынтымақтастық негізінде Бернс (Швейцария) университетімен белсенді түрде жұмыс жасайды. Губин С.В., Гайдин С.Г. Ресей биологтарымен бірлесе отырып, «Есіл қаласының түрлі биотоптағы орнитофаунасын зерттеу» тақырыбындағы жобаға қатысты.

Оқытушы, магистр, студенттер арасында алыс, жақын шет елдердің білім беру, ғылыми ұйымдарымен белсенді ынтымақтастық қарым-қатынас орнатылған. ҚР БҒМ зоология институты, Қостанай мен Көкшетау мемлекеттік университеттері, Қазақстанның биотүрлілігін сақтау ассоциациясы, ҚР орман және аңшылық шаруашылық комитеті, Есіл мемлекеттік педагогикалық институты, Омбы мемлекеттік педагогикалық университеті арасында тығыз байланыс бар. Жыл сайын Ресей (Есіл, Омбы, Санкт-Петербург), Өзбекстан (Ашхабад), Германия кон-

Ишим (Россия).

Преподаватели, магистранты и студенты активно сотрудничают с образовательными и научными организациями ближнего и дальнего зарубежья. Регулярные связи поддерживаются с Институтом зоологии МОН РК, Костанайским и Кокшетауским государственными университетами, ассоциацией сохранения биоразнообразия Казахстана, Комитетом лесного и охотничьего хозяйства МСХ РК, с Ишимским государственным педагогическим институтом. Омским государственным педагогическим университетом. Ежегодно в научных журналах и сборниках материалов конференций России (Ишим, Омск, Санкт-Петербург), Узбекистана (Ашхабад), Германии, публикуется более 30 научных статей и тезисов докладов. Всего по темам исследований за 3 года опубликовано 275 статей.

ференцияларының материалдар жинағы мен ғылыми журналдарына 30-дан астам ғылыми мақалалар мен баяндамалар тезисі басылып шығады. 3 жыл ішінде зерттеу тақырыптары бойынша 275 мақала баспа бетінде жарық көрді. Кафедра магистранттары шетел ЖОО-да еңбек тәжірибесінен өтеді.

2010 жылы кафедра доценті Зубань И.А. Екатеринбург қаласындағы өсімдіктер мен жануарлар экологиясы институты, аға оқытушы Фефилова Л.А. Сургут мемлекеттік университетінде еңбек сынағынан өтті. Барлық курстың студенттері курстық, дипломдық жұмыс жазудан басқа ғылыми жұмыстарға да белсене араласады. Олар Қорғалжын МТА территориясындағы егістік лагерінде, Қазақстан аумағындағы экспедицияларда, Республикалық құстарды сақиналау мен аулау орталығы «Шоқпақ» орнитологиялық стационарында еңбек тәжірибесінен өтеді. Кафедрада 7 бағыт бойынша 3 ғылыми үйірме жұмыс істейді. Ғылыми үйірмеде жұмыс істейтін студенттер зерттеу жұмыстарына Солтүстік Қазақстан облысының мектеп оқушыларын тартады. Жыл сайын көптеген қала мен ауыл мектептерінде құстар күні сияқты табиғатқа қатысты іс-шаралар өтеді.

2012 оқу жылында «СҚО биотүрлілігін қорғау» тақырыбында оқушылардың қатысуымен облыстық конференция өтті. Жыл сайын қала мектептерінде биология бойынша пәндік олимпиада болады. Оны жалпы биология кафедрасының оқытушылары Корнилов А.А мен Е.В Галактионова өткізеді. Кафедра қала мектептері мұғалімдерімен тығыз байланыс орнатқан, «Қазақстандағы білім беру: бүгін, кеше, ертең» атты тақырыпта кездесулер, дөңгелек үстелдер ұйымдастырып отырады.

Қазіргі таңда «Органикалық химия» кафедрасының құрамында 24 оқытушы бар. Соның ішінде: академик Қ.Х.Тоқмырзин, 3 химия ғылымының докторы, профессор А.С.Жолболсынова, В.В.Поляков, Б.Е.Бегенова, 6 ғылым кандидаты, доцент Р.Ж.Шүкенова, В.Д.Назарова, А.Н.Дюрягина, И.В.Голодова, М.Ю.Лежнева, Г.Б.Аубакирова, аға оқытушы: А.Ө.Бектемісова (х.ғ.к), магистрлер: Н.В.Иванова, Н.В.Остафейчук, Т.А.Шейко, оқытушылар: Т.Н.Луговицкая (т.ғ.к), В.А.Рубе, А.Е.Әлжанов (магистр), Пфлюк Н.Ф. Н.А.Татаринская биыл Ф.Достоевский атындағы Омбы мемлекеттік педагогикалық университетінің магистратурасын бітіреді. Оқу сабақтарын өткізу барысында оқытушыларға зертхана меңгерушілері Н.Ж.Сағдиева, Е.А.Скульдицкая, лаборанттар А.Г.Павличук, С.А.Усманова, А.И.Дубовицкий көмек көрсетеді.

Кафедра қызметкерлері үнемі өздерінің ғылыми, педагогикалық біліктіліктерін арттырып оты-

Магистранты кафедрасы прохоят стажировку в зарубежных ВУЗах. В 2010 году ее прошли Зубань И.А. – УОРАН, Институт экологии растений и животных (г. Екатеринбург, РФ) и Фефилова Л.А. – Сургутский государственный университет (г. Сургут, РФ). В научной работе активное участие принимают и студенты всех курсов. Кроме написания курсовых и дипломных работ, а также научных проектов они проходят стажировки в полевом лагере на территории Кургальджинского ГПЗ, в экспедициях на территории Казахстана, на орнитологическом стационаре «Чокпак» Республиканского центра отлова и кольцевания птиц. На кафедре работают 3 научных кружка по 7 направлениям. Студенты, работающие в научных кружках, привлекают к исследовательской работе учащихся школ Северо-Казахстанской области. Ежегодно в большинстве городских школ и ряде сельских проводятся дни бедвочера, день птиц и другие. В 2011-2012 гг. организованы фотовыставки «Птицы Северо-Казахстанской области» в областном музейном комплексе, в школах города - № 9,21, первый лицей, школа – лицей Дарын, лицей ЛОРД, ПТЛН№5.

В 2012 году текущем учебном году прошла областная конференция с участием школьников на тему «Охрана биоразнообразия СҚО». Ежегодно в школах города проводится предметная олимпиада по биологии преподавателями кафедры общей биологии – Корниловой А.А и Галактионовой Е.В.

Кафедра регулярно поддерживает связи с работодателями, для чего организуются круглые столы «Образование в Казахстане: вчера, сегодня, завтра», встречи с учителями школ города и т.д.

В настоящее время на кафедре «Органическая химия и химия ВМС» в штате находится 24 преподавателя. Из них: академик К.Х.Токмурзин, 3 доктора химических наук, профессора – А.С.Жолболсынова, В.В.Поляков, Б.Е.Бегенова, 6 кандидатов наук, доцентов – Р.Ж.Шүкенова, В.Д.Назарова, А.Н.Дюрягина, И.В.Голодова, М.Ю.Лежнева, Г.Б.Аубакирова, старшие преподаватели: А.У.Бектемісова (к.х.н.), магистры: Н.В.Иванова, Н.В.Остафейчук, Т.А.Шейко, преподаватели: Т.Н.Луговицкая (к.т.н.), В.А.Рубе и А.Е.Альжанов (магистры), Пфлюк Н.Ф. Закачивает обучение в магистратуре Омского государственного педагогического университета им. Ф.Достоевского Н.А.Татаринская. Помощь в подготовке и обслуживании учебных занятий оказывают зав.лабораториями Н.Ж.Сағдиева, Е.А.Скульдицкая, лаборанты А.Г.Павличук, С.А.Усманова, А.И.Дубовицкий.

Сотрудники кафедры регулярно повышают свою научную и педагогическую квалификацию: Бегенова Б.Е. защитила диссертацию на соиска-

рады. Б.Е.Бегенова ғылым докторы дәрежесін алу үшін докторлық диссертация қорғады (2009 ж.), Т.А.Луговицкая техника ғылымдарының кандидаты дипломын алды (2009 ж.); А.Ө.Бектемісова химия ғылымдарының кандидаты дипломын алды (2010 ж.); Н.В.Ивановаға педагогика магистрі дәрежесі берілді (2012ж.). Н.А. Татаринская ОмГПУ магистратурасында оқып жүр (Омбы, РФ). 2008ж. «Жоғары молекулярлы қосылыстар химиясы» мамандығы бойынша Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінде (Бектемісова А.Ө., Татаринская Н.А.); 2011ж. «Ауыр көмірсу шикізатын каталикалық-кавитациялық өңдеу. Нанокұрылымдық материалдарды зерттеу әдістері» бағдарламасы бойынша Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінде (Голодова И.В., Остафейчук Н.В.) біліктілікті арттыру курсынан өтті.

Оқытушылар мемлекеттік гранттар, ғылыми жобаларға қатысады: «Депрессаторларды синтездеу тәсілінің даярламасы», «Бактериялды және антикоррозиялық қасиеті бар аминифенолды алу тәсілдерінің даярламасы, оны мұнай

Органикалық химия және ЖМҚ кафедрасы
Кафедра органической химии и химии ВМС

өндіруде қолдану», «Металл коррозиясындағы полифункционалды азоты бар ингибиторды синтездің ғылыми негіздемесінің даярламасы» (Тоқмырзин Қ.Х.); «Теректен эфир майын алу үшін құрылғы құру және технологиялық регламент жасау», «Балзамдық теректен алынатын дәрілік түрлер және оларды GMP талабының есебімен өндіру», «Табиғи биологиялық белсендіргіш заттарды қолдану арқылы бидай шығымдылығынің сапасын арттыруға отандық инновациялық технологияларды енгізу» (В.В.Поляков), «Полиэлектролиттердің қасиетін зерттеу және синтездеу» (Бегенова Б.Е.), «Қазақстанның полиметалды шикізатын өндеуде ресурсты сақтайтын, экологиялық жағынан таза және автоматтандырылған технологияны жасау», «Жаңа композициялық материалдарды шығару және жасау тех-

ние ученой степени доктора наук (2009г.), Луговицкая Т.А. получила диплом кандидата технических наук (2009г.); в 2010 году получила диплом кандидата химических наук Бектемісова А.У.; Ивановой Н.В. была присуждена степень магистра педагогики (2012г.). Татаринская Н.А. продолжает обучение в магистратуре ОмГПУ (г.Омск, РФ). Курсы повышения квалификации: 2008г. - по специализации «Химия высокомолекулярных соединений» Казахский национальный университет им. Аль-Фараби (Бектемісова А.У., Татаринская Н.А.); 2011г. – по программе «Методы исследования наноструктурированных материалов. Каталитическо-кавитационная переработка тяжелого углеводородного сырья» Карагандинский государственный университет им. Е.А.Букетова (Голодова И.В., Остафейчук Н.В.).

Преподаватели участвует в реализации государственных научных проектов и грантов: «Разработка способов получения катионных ПАВ, улучшающих сцепление щебня с битумом», «Разработка способов синтеза депрессаторов (ингибиторов парафиноотложения) на основе казахстанского сырья и отходов нефтехимического синтеза», «Разработка способов получения аминифенолов, обладающих бактерицидным и антикоррозионным действием, и применение их в нефтедобыче», «Получение и использование катионных ПАВ с арильными и алкиларильными радикалами для улучшения качества битумов, получаемых на основе остатков глубокой переработки нефти», «Разработка способов получения аминифенолов, обладающих бактерицидным и антикоррозионным действием, и применение их в нефтедобыче», «Разработка научных основ синтеза полифункциональных азотсодержащих ингибиторов коррозии металлов», «Разработка способов получения водорастворимых и вододиспергируемых ингибиторов коррозии металлов» (Токмурзин К.Х.); «Создание установки

для получения эфирного масла тополя и разработка технологического регламента. Клиническое изучение препаратов из тополя бальзамического и березы», «Разработка субстанции и лекарственных форм из тополя бальзамического, регламентов на их производство с учетом требований GMP», «Разработка субстанции и лекарственных форм высокоэффективных конкурентоспособных лекарственных препаратов из тополя бальзамического, разработка регламентов их производства с учетом требований GMP», «Внедрение отечественных инновационных технологий повышения качества и урожайности яровой пшеницы за счет применения композиций природных биологически активных веществ» (В.В.Поляков). «Химическое излучение грудницы мохнатой, наработка препарата «Витин» биос-

нологиясы» (Болатбаев К.Н.), «ИК-спектроскопиясының мәліметтері бойынша көпкомпонентті жүйенің табиғи тегінің құрамын зерттеу» (Голодова И.В.), «Оқу үдерісін оңтайландыру және химияны оқытудың жаңа технологиясын енгізу» (Шүкенова А.У., Голодова Н.Ф., Пфлюк Н.Ф.), т.б.

Соңғы 5 жыл ішінде кафедра қызметкерлерінің ғылыми зерттеулер бойынша жеткен жетістіктері: 11 инновациялық патент, ПОҚ-тық Қазақстан, ТМД елдерінде 100-ден астам ғылыми басылымдары жарық көрді, соның ішінде екеуі ағылшын тілінде, ҚР БҒМ басшылығымен 20-дан астам кітап, оқулық, оқу құралдары, монографиялар шығарылды.

Кафедрада оқу-әдістемелік жұмыстар жақсы деңгейде жүргізілуде: соңғы 5 жылда жүргізілетін пәндер бойынша 40-тан аса оқу-әдістемелік және оқу құралдары басылды. Кафедра оқытушылары мен студенттерінің ғылыми-зерттеу нәтижелері оқу - әдістемелік материалдарында басылып, кейіннен оқу үдерісіне енгізілді: «Органикалық химия бойынша практикум» (Шүкенова Р.Ж., Мазик Е.; 2009 ж.), «Органикалық химия бойынша бақылау есептерінің жинағы» (Шүкенова Р.Ж., Лежнева М.Ю., Бондаренко И., Волкова А.; 2011 ж.); «Тамақ өнімдеріне экспертиза жасау» (Татаринская Н.А., Кожевников Е.В.; 2007 ж.), т.б. Сонымен қатар 15-тен астам әдістемелік семинар өткізілді. Оқу-әдістемелік семинар барысында студенттер білімін бағалаудағы рейтингілік жүйені жетілдірудің мәселелері мен СӨЖ тапсырмасын бағалауда оқытушылардың объективтілігін арттырудың жолдары қандай болу керек дегендей маңызды сұрақтар көтерілді. "Кәсіптік оқытудың жаңа түріне дидактиканы бейімдеу", "Оқыту нәтижелерін бақылаудың қазіргі түрлері (кемшілігі мен артықшылығы)", "Мектеп және ЖОО-да сабақтарды өткізу барысында қолданылатын жаңа технологиялардың тиімділігін талдау тақырыптарында кафедра оқытушылары Пфлюк Н.Ф., Лежнева М.Ю. ЖОО-дағы ПОҚ-қа арналған мастер класын өткізді.

Кафедрадағы оқытушылары, магистранттар және студенттер түрлі ғылыми жұмыс байқауларына қатысады. Облыста био және синтетикалық полимерден аралас гель алудың ғылыми негізін жасап шығарып, олардың қасиеттерін игеруді ойлап тапқаны үшін х.ғ.д., проф. Жолболсынова А.С. VII Республикалық «Шапағат-2010» байқауында дипломмен марапатталды, т.ғ.д., проф. Болатбаев К.Н. 2008 жылы республикалық «ЖОО-ның үздік оқытушысы» байқауында грант ұтып алды, 2009 жылы Т.А.Луговницканың жұмысы «Жас талап» байқауында 1 орынды жеңіп алды. 2009-2010 оқу жылында Республикалық байқауында студенттердің ғылыми

крининг компонента грудницы мохнатой» (В.Д.Назарова). На хоздоговорной основе исследованы адгезионные свойства присадки «ПЭПАРМ» (Токмурзин К.Х.), разработаны практические рекомендации по утилизации отработанного герметика АГ-4И (Болатбаев К.Н.). Широко представлены инициативные темы: «Получение и изучение реологических свойств смешанных систем крахмал-желатин» Жолболсынова А.С., «Синтез и исследование свойств полиэлектролитов» (Бегенова Б.Е.), «Разработка ресурсосберегающих, экологически чистых и автоматизированных технологий переработки полиметаллического сырья Казахстана», «Разработка технологий и производство новых композиционных материалов», «Разработка и внедрение высокоточных инструментальных методов анализа и компьютерно-диагностических комплексов» (Болатбаев К.Н.), «Физическая химия дисперсных систем и поверхностных явлений». (Дюрягина А.Н.), «Исследование состава многокомпонентных систем природного происхождения по данным ИК-спектроскопии» (Голодова И.В.), «Химические модификации на основе бетулина» (Лежнева М.Ю.), «Оптимизация учебного процесса и внедрение новых технологий обучения химии» (Шүкенова А.У., Голодова Н.Ф., Пфлюк Н.Ф.).

Результаты научных исследований и достижений сотрудников кафедры за последние 5 лет: 11 инновационных патентов, более 100 научных публикаций ППС и сотрудников в Казахстане и странах СНГ, в том числе на английском языке - 2, общее число книг, учебников, изданные под грифом МОН РК, учебных пособий и монографий - более 20.

Успешно осуществляется на кафедре учебно-методическая работа: за последние 5 лет подготовлено к изданию более 40 учебно-методических и учебных пособий по преподаваемым дисциплинам. Итоги научных исследований преподавателей кафедры и студентов нашли отражение в изданных учебно-методических материалах, внедрены в учебный процесс: «Практикум по органической химии» (Шүкенова Р.Ж., Мазик Е.; 2009г.), «Сборник контролирующих задач по органической химии» (Шүкенова Р.Ж., Лежнева М.Ю., Бондаренко И., Волкова А.; 2011г.); «Экспертиза пищевых продуктов» (Татаринская Н.А., Кожевников Е.В.; 2007г.) и др. Проведено более 15 методических семинаров. Важное место среди учебно-методических семинаров занимают вопросы совершенствования рейтинговой оценки знаний студентов и повышению объективности преподавателей при оценивании СРС ("Адаптация дидактики к новым условиям профессионального обучения", "Лекционная форма обучения: недостатки и способы их

жұмыстары 5 жүзделі орынды жеңіп алды.

Кафедра студенттері алыс, жақын шетел ЖОО-мен студент алмасу бағдарламаларына қатысады. 2010 жылы Х(о)-07 тобының студенттері еңбек тәжірибесінен өтті: Гаврилова К.Ю. - Қолданбалы ғылым университеті (Крефельд, Германия), Каминская О.В. - техника мен механика институты (Карлсруэ, Германия). Баскинова Д., Калашникова А. академиялық ұтқырлық бағдарламасы бойынша Абай атындағы Қазақ педагогикалық университетінде курстан өтіп жатыр.

Кафедра оқытушылары химия бойынша қала, облыс оқушылары үшін топтық олимпиадалар, ашық есік күндерін жиі өткізеді. Бірнеше жыл қатарынан кафедра оқытушылары ҰБТ-ға мектеп оқушыларын дайындау мақсатында пәндік сұрақтар бойынша ақысыз кеңес беріп, тест

В лаборатории факультета
Факультет зертханасында

жұмысына дайындайды.

Кафедраның материалды-техникалық базы жақсы: «Зерттеудің физика-химиялық әдістерінің орталығы» атты жаңа зертхана ашылды. Ол қазіргі жаңа заманауи құралдармен жабдықталған. Химия пәндері бойынша арнайы дайындалған 15 аудитория бар, оқу сабақтары сол аудиторияларда өткізіледі. ҚР мен Петропавл қаласының 20 кәсіпорынымен өзара ынтымақтастық келісімшарты жасалынды. Олар: («А.Б.Бектұров атындағы химия ғылыми институты АҚ») (Алматы), «Экономика-техникалық білім беру кешені ҒОБ», «Изолит» ЖШС, «ЗИКСТО АҚ», т.б.). аталмыш кәсіпорындар химия мамандығындағы студенттер үшін тәжірибе

устранения", "Современные формы контроля результатов обучения (плюсы и минусы)", "Анализ эффективности использования новых технологий при проведении уроков в школе и занятий в вузе" и др.). Преподаватели Пфлюк Н.Ф., Лежнева М.Ю. проводили мастер-классы для ППС ВУЗа.

Преподаватели кафедры, магистранты, студенты участвуют в различных конкурсах научных работ. Так, д.х.н., проф. Жолболсынова А.С. награждена дипломом VII Республиканского конкурса «Шапағат-2010» в области изобретательства за разработку научных основ получения смешанных гелей био- и синтетических полимеров и управление их свойствами, д.т.н., проф. Болатбаев К.Н. в 2008г. выиграл грант в республиканском конкурсе «Лучший преподаватель ВУЗа», в 2009г. работа Островного К. и Луговицкой Т.А. заняла 1 место в конкурсе «Жас талап». В 2009 - 2010 учебном году на Республиканском конкурсе студенческих научных работ было получено 5 призовых мест.

Студенты кафедры принимают участие в обменных программах с ВУЗами ближнего и дальнего зарубежья. В 2010 году стажировку проходили студенты группы Х(о)-07: Гаврилова К.Ю. - Университет прикладных наук (г.Крефельд, Германия) и Каминская О.В. - Институт техники и механики (г. Карлсруэ, Германия). Студента Баскинова Д., Калашникова А. проходят обучение в Казахском педагогическом университете им.Абая по программе академической мобильности.

Преподаватели кафедры регулярно проводят командную олимпиаду для школьников города и области по химии; день открытых дверей. В течение ряда лет преподаватели кафедры проводили бесплатные консультации по подготовке выпускников школ к ЕНТ.

Успешно происходит совершенствование материально-технической базы кафедры: открыта новая лаборатория «Центр физико-химических методов исследования» с новейшими современными оборудованием и приборами. Учебные занятия по химическим дисциплинам проводятся в 15 специализированных аудиториях. Заключены договоры о взаимном сотрудничестве с 20 предприятиями г.Петропавловска и РК (АО «Институт химических наук им.А.Б.Бектурова» (г.Алматы), НУО «Экономико-технический образовательный комплекс», ТОО «Изолит», АО «ЗИКСТО» и др.). Данные предприятия служат базами практик для студентов химических специальностей, некоторым студентам по итогам практик предоставляется на данных предприятиях возможность трудоустройства. Отлично рекомендовали себя студенты кафедры при прохождении производственной практики в Между-

базасы болып табылады, тәжірибе қорытындысы бойынша кейбір студенттерге осы кәсіпорындарда жұмыс істеуге мүмкіндік береді. Қарағанды қаласындағы «Фитохимия» халықаралық ғылыми-өндірістік холдингте тәжірибеден өткен студенттер өздерін жақсы жағынан көрсете білді.

Кафедра оқытушылары облыстық ПКБАКДИ тығыз байланыста, түрлі теориялық, практикалық сұрақтар бойынша қала мен облыс мұғалімдеріне дәріс оқиды, оқушылардың ғылыми жобаларын дайындауға көмектеседі. 2009 жылы кафедра оқытушылары Аубакирова Г.Б., Пфлюк Н.Ф. мектептегі химия оқулықтарын рецензиялау мен талдау бойынша құрылған эксперт комиссиясының құрамына енді.

Қазіргі таңда «Ауыл шаруашылығы» кафедрасында 21 оқытушы жұмыс істейді. Олар: 1 ауылшарушылық ғылымдарының докторы Нетяга М.И., 10 ауылшарушылық ғылымдарының кандидаттары: К.Н.Баязитова, Т.Б.Баязитов, М.С.Бактыбаев, М.В.Зверяченко, А.Е.Қалиәскерова И.М.Жемалединова, Савенкова И.В., Р.С.Сарманова, Ж.А.Нокушева, А.С.Шаяхметова (2010 жылы кандидаттық диссертацияны 7 оқытушы қорғады), 4 магистр: С.В.Глушак, Л.К.Қасиенова, Ж.К.Құлақпаева, Ш.Ш.Шақанова, 3 ауылшарушылық ғылымдарының докторы қосалқы қызметте: академиктер Мыңжасов К.И., Рамазанов А.У., профессор Мешетич В.Н., ауылшарушылық ғылымдарының кандидаты : Құнанбаев С.К., Темірбекова Г.А., И.Н.Гришанов.

Биыл Столыпин атындағы Омбы мемлекеттік аграрлы университетінің магистратурасын Э.Е.Кантарбаева, Ф.Достоевский атындағы Омбы мемлекеттік педагогикалық университетінің магистратурасын А.В.Ефименкова бітіреді, кафедра оқытушыларының 50% жаратылыстану-жағрафия факультетінің түлектері. Оқу үдерісі барысында оқу сабақтарын дайындауға лаборанттар Г.М.Шахметова (магистр), В.Н.Бурлакова көмектеседі.

СҚО ауылшаруашылық басқармасы «Агроөнеркәсіп кешеніне мамандарды дайындаған еңбегі үшін» кафедра оқытушыларын диплом, құрмет грамоталарымен марапаттады. Кафедра 532 маман шығарды, соның ішінде 431 (81%) түлек ҚР, Ресей, Белоруссия мемлекетінің әр түрлі ауылшаруашылық саласында жұмыс істейді. Кандидаттық диссертация қорғағандар: Осадчая С.С., Асаубаев Р.Ш., Жантілеуов Д.А., Омбы қаласындағы ауылшаруашылық институтының аспирантурасын оқып жатқандар: Николаев П., Паршутин Е., Ковальногов А.

Кафедра оқытушылары қазіргі заманға сай дамыту жағдайындағы басылымдылық болып табылатын ғылыми жобаларға белсене қатысады.

народном научно-производственном холдинге «Фитохимия» (г.Караганда).

Преподаватели кафедры поддерживают активное сотрудничество с областным ИПК и ППК, выступают перед учителями города и области по различным теоретическим и практическим вопросам, оказывают помощь в подготовке научных проектов школьников. В 2009 году преподаватели кафедры Аубакирова Г.Б. и Пфлюк Н.Ф. входили в состав экспертной комиссии по анализу и рецензированию школьных учебников РК по химии.

В настоящее время на кафедре «Сельское хозяйство» работает 21 штатный преподаватель. Из них: 1 доктор сельскохозяйственных наук – Нетяга М.И., 10 кандидатов сельскохозяйственных наук – К.Н.Баязитова, Т.Б.Баязитов, М.С.Бактыбаев, М.В.Зверяченко, А.Е.Кальяскарова И.М.Джемалединова, Савенкова И.В., Р.С.Сарманова, Ж.А.Нокушева, А.С.Шаяхметова (в 2010 году защитили кандидатскую диссертацию 7 преподавателей), 4 магистра: С.В.Глушак, Л.К.Касиенова, Ж.К.Кулақпаева, Ш.Ш.Шақанова, по совместительству работают 3 доктора сельскохозяйственных наук: академики Минжасов К.И. и Рамазанов А.У., профессор Мешетич В.Н., кандидаты сельскохозяйственных наук: Кунанбаев С.К., Темірбекова Г.А., И.Н.Гришанов.

Заканчивают обучение в магистратуре: Омского государственного аграрного университета им.Столыпина Э.Е.Кантарбаева и С.Ю.Пучкова, Омского государственного педагогического университета им. Ф.Достоевского – А.В.Ефименкова. 50% преподавателей кафедры являются выпускниками естественно-географического факультета. Помощь в подготовке учебных занятий оказывают лаборанты Г.М.Шахметова (магистр), В.Н.Бурлакова.

Работа преподавателей кафедры отмечена дипломом и почетными грамотами управления сельского хозяйства СКО «За вклад в подготовку специалистов для агропромышленного комплекса». За время существования, кафедра выпустила 532 специалистов для агропромышленного комплекса, из которых 431 (81%) выпускник работает в различных сельскохозяйственных формированиях Республики Казахстан, России и Белоруссии. Защитили кандидатские диссертации: Осадчая С.С., Асаубаев Р.Ш., Жантілеуов Д.А., обучаются в аспирантуре СибНИИСХ г.Омска: Николаев П., Паршутин Е., Ковальногов А.

Преподаватели кафедры принимают участие в работе проектов, которые являются приоритетными в условиях современного развития АПК РК и поддерживаются МСХ РК и финансируемые Всемирным банком: «Оптимизация факторов урожайности овощных культур в защищенном грунте», «Повышение племенных и продук-

Оларды ҚР АШМ қолдайды, Бүкіләлемдік банк қаржыландырады. Кафедраның ПОҚ-тың халықаралық, республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдар жинағында 500-ден астам ғылыми мақалалары басылды. Жапония агентінің өкілдерімен халықаралық ынтымақтастық негізінде «СҚО өңдеу кәсіпорындары мен тамақ кластерін дамытудың жалпы жоспарын жасау үшін зерттеу жүргізу» (Баязитова К.Н.), «Болашақ жастар үшін» (Қантарбаева Э.Е., Сарманова Р.С.), «Солтүстік Қазақстанның құйрықты қойлары», «Солтүстік Қазақстан жағдайындағы жабық грунтта көкөніс өсіруді дамыту перспективасы» тақырыбында семинарлар өтті.

Павлодар қаласында «Агроөнеркәсібінде өндіріс пен ғылымды интеграциялау» тақырыбындағы өткен халықаралық семинарға («Баязитова К.Н., Сарманова Р.С.), Прага, Чехияда ұйымдастырылған «Ғылым және технология: болашаққа қадам» тақырыбындағы семинарға (Баязитова К.Н., Шаяхметова А.С., Савенкова И.В.,

Зертханалық жұмыс · Лабораторная работа

Нокушева Ж.А.) қатысты; ҚР жер ресурстарын игерту бойынша агенттігінің өкілі Отарова К.М. және облыс әкімі қатысуымен өткен «СҚО-ның көктемгі егістік жұмысына дайындығы», «Жер ресурстарын тиімді игертудің негізгі мәселелері» тақырыбындағы семинар-кеңесіне (Баязитова К.Н., Шаяхметова А.С.) қатысты, «Білім тарату – Қазақстан агроөнеркәсіп кешенінің инновациялық және технологиялық дамуының негізі» атты республикалық семинар – кеңесін (Баязитова К.Н., Шаяхметова А.С., Сарманова Р.С., Савенкова И.В., Нокушева Ж.А., Баязитов Т.Б., Бақтыбаев М.С., Жемалединова И.М.) өткізді.

Кафедрадағы оқытушылардың ғылыми зерттеулерінің негізгі бағыттары - ауыл шаруашылық дақылдарын, егістік жер, жем-шөп дайындау, көкөніс, өсімдік өсіру болып табылады. Кафедрада жұмыс істейтін ғалымдар Т.Б. Баязитова, А.С. Шаяхметов, И.В. Савенкова, Ж.А. Нокушев, Р.С. Сарманова, И.М. Жемаледи-

тивных качеств курдючных овец в ТОО «Бескудук СКО». Являются участниками семинаров и научно-практических конференций. ППС кафедры опубликовано более 500 научных статей в материалах международных, республиканских научно-практических конференциях.

Семинары: «Исследование для разработки общего плана развития кластеров пищевой и перерабатывающей промышленности в СКО» совместно с представителями Японского агентства международного сотрудничества (Баязитова К.Н.), «Болашақ - жастар үшін» (Кантарбаева Э.Е., Сарманова Р.С.), «Курдючное овцеводство Северного Казахстана», «Перспективы развития овощеводства закрытого грунта в условиях Северного Казахстана»;

Международные научно-практические конференции: «Интеграция науки и производства в агропромышленном комплексе» г. Павлодар (Баязитова К.Н., Сарманова Р.С.), «Наука и технологии: шаг в будущее» Прага, Чехия (Баязитова К.Н., Шаяхметова А.С., Савенкова И.В., Нокушева Ж.А.); семинар-совещания: «Подготовка в весенне-полевые работы в СКО», «Основные проблемы эффективного управления земельными ресурсами» с участием председателя агентства Республики Казахстан по управлению земельными ресурсами Отарова К.М. и акима области (Баязитова К.Н., Шаяхметова А.С.), «Білім тарату – Қазақстан агроөнеркәсіп кешенінің инновациялық және технологиялық дамуының негізі» атты республикалық семинар – кеңесі (Баязитова К.Н., Шаяхметова А.С., Сарманова Р.С., Савенкова И.В., Нокушева Ж.А., Баязитов Т.Б., Бақтыбаев М.С., Жемалединова И.М.).

Для внедрения НИРС и НИР ППС на АБС СКГУ им. М. Козыбаева, ежегодно закладывают научные полевые исследования по изучению агротехнических приемов возделывания сельскохозяйственных культур. Основные направления научных исследований: кормопроизводство, овощеводство, растениеводство. Результаты научных исследований внедрены в хозяйствах АПК СКО: Баязитова Т.Б. в ТОО «Якорь СК», Шаяхметовой А.С., Нокушевой Ж.А., Сарманова Р.С. в ТОО «Северо-Казахстанская сельскохозяйственная опытная станция», Савенковой И.В. в ТОО «Новопокровское», Жемалединовой И.М. в ТОО «Агрокомпания Мир». Традиционно на кафедре проводится встреча студентов с представителями АПК, проводятся круглые столы, конференции, семинары.

Для прохождения студентами специальности «Агрономия» учебной практики университет имеет агробиологическую станцию (АБС), площадью 7 га, на которой имеются конструкции за-

нованың зерттеу жұмыстарының нәтижелері «СК Якорь» ЖШС, «Солтүстік Қазақстан ауылшаруашылық тәжірибе бекеті» ЖШС, «Новопокровка» ЖШС, «Агрокомпания Мир» ЖШС шаруашылығына енгізілді.

«Агроном» мамандығында оқитын студенттер оқу тәжірибесінен өту үшін 7 га көлемі бар агробиологиялық бекетке барады (АББ), сонда 50 м² ауданды алып жатқан 2 жылыжай, парниктер, жазғы көшеттер бар. Егіс ауданының құрылымында 13 егіс дақылдары, 20 көкөніс өсіруге бөлінген аландар бар. Бұндай аландар студенттерге мәдени өсімдіктердің сорттық сипаты мен морфо-биологиялық қасиеттері бойынша практикалық білімдерін бекітуге мүмкіндік береді. Оқу үдерісі кезінде жетекшілерінің көмегімен студенттер егістік тәжірибесінде зертханалық, практикалық сабақтар үшін сондағы материалдардан гербарийлер дайындайды. Егістік дақылдары туралы студенттердің арнайы практикалық дағдыларын нығайту үшін ауыл шаруашылық культиватор, себу, картоп егу, картоп жинау, соқа, МТЗ-80 сияқты техникалар да беріледі. Біздің өндірістік тәжірибе базасы СҚО-ның барлық әкімшілік аудандары, ҚР көрші облыстары мен РФ шекаралық аймақтарындағы ауылшаруашылығын қамтиды.

Кафедрада «21-ғасыр агрономы», «21-ғасыр орманшысы» атты студенттердің ғылыми қоғамы жұмыс атқарады, онда студенттер өздерінің ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізеді, егістікті зерттеулер бойынша студенттер жетекшілерімен курстық, дипломдық жұмыстар жазды, ғылыми журналдарға өз мақалаларын басып шығарады. Жыл сайын студенттеріміз Қазақстан ЖОО арасында өтетін ғылыми-зерттеу байқауларына қатысып отырады. Байқауға жіберілген 20 жұмыстың 8-і өтті, соның ішінде 2-дәрежелі дипломмен 5 студент, 3-дәрежелі дипломмен 3 студент марапатталды. Кафедра алдыңғы қатарлы ғылыми және мемлекеттік мекемелермен, яғни Солтүстік Қазақстан мал және өсімдік өсіру ғылыми-зерттеу институты, Ақмола облысындағы «А.И.Бараев атындағы бидай шаруашылығының ғылыми-өндірістік орталығы» ЖШС, «Солтүстік Қазақстан ауылшаруашылық тәжірибе бекеті» ЖШС, Солтүстік Қазақстан орман және аң аулау шаруашылығының аумақтық инспекциясы, табиғи қолданысты реттеу және табиғат ресурстарын игерту басқармасы, Солтүстік Қазақстан жер қатынастар ғылыми-өндірістік орталығы, Қызылжар Оранжереясы, «Наурыз-2030» ЖШС-мен тығыз серіктестік қатынаста жұмыс жасайды. Сонымен қатар кафедра Омбы мемлекеттік аграрлы университетінің (аспирантура, магистратура, өсімдіктану кафедрасы), Астана қаласындағы С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетімен (сту-

щищенного грунта - парники, летние рассадники и 2 теплицы общей площадью до 50 м², учебный корпус используемый для проведения практических занятий, индивидуальной и самостоятельной работы студентов во время учебных – полевых практик. В структуре посевных площадей возделываются 13 полевых культур и более 20 овощных культур. Это дает возможность студентам закрепить теоретические знания по морфо-биологическим свойствам и сортовым характеристикам культурных растений. В течение учебной полевой практики студенты под руководством преподавателей заготавливают гербарный, сноповый и фиксированный материал для лабораторных и практических занятий. Для привития студентам данной специальности практических навыков по технологии обработки почвы для возделывания полевых культур в наличие имеется сельскохозяйственная техника: сеялка, культиватор, картофелесажалка, картофелекопалка, бороны, плуг, МТЗ-80.

Базы производственных практик охватывают сельхозформирования всех административных районов СҚО, соседних областей РК и приграничных регионов РФ.

На кафедре функционируют студенческие научные общества «Агроном 21 века» и «Лесник», которые проводят свою научно-исследовательскую работу на АБС СКГУ, по результатам полевых исследований студенты совместно с научными руководителями выполняют курсовые и дипломные работы, публикуют статьи в научных журналах, участвуют в ежегодном Республиканском конкурсе научно-исследовательских студенческих работ среди вузов Казахстана. Из 20 работ 8 награждены дипломами: 2 степени - 5 студентов, 3 степени - 3 студента.

Поддерживается партнерство кафедры с ведущими научными и государственными учреждениями: Северо-Казахстанский научно-исследовательский институт животноводства и растениеводства, ТОО «Научно-производственный центр зернового хозяйства им. А.И. Бараева в Акмолинской области, ТОО Северо-Казахстанская сельскохозяйственная опытная станция, Северо-Казахстанская территориальная инспекция лесного и охотничьего хозяйства, с управлением природных ресурсов и регулирования природопользования, Северо-Казахстанский научно-производственный центр земельных отношений, ГККП Кызылжар Оранжереясы, ТОО «Наурыз-2030», областная станция юного натуралиста г. Петропавловска, также кафедра сотрудничает с учеными Омского государственного аграрного университета, (аспирантура, магистратура, кафедра растениеводства, земледелия), Казахского агротехнического уни-

денттік мобильділік, еңбек тәжірибелері, семинар, конференциялар), Алматы қаласындағы Қазақ ұлттық аграрлы университетімен, Тюмен мемлекеттік ауылшаруашылық академиясымен тығыз ынтымақтастық қарым-қатынас орнатқан.

Жыл сайын кафедрада «Орман ресурсы және орман шаруашылығы» мамандығында оқитын студенттердің қатысумен дендрология бойынша пәндік олимпиада болады, СКМУ-дың қазақ тілі кафедрасымен бірлескен бинарлық сабақтар өтеді, «Агроном» мамандығында оқитын студенттер арасында «Өз мамандығының үздігі» атты студенттер олимпиадасы өткізіледі.

Кафедра «Ауыл шаруашылық жұмыскерлерінің күні» қарсаңында СКҒЗИ-ның ғалымдарын, облыстағы ауылшаруашылық қызметкерлерінің өкілдерін шақырып, дәстүрлі түрде іс-шаралар өткізеді.

Факультетті одан әрі дамыту үшін докторантура ашу, бакалавриат және магистратура мамандарының тізімдемесін кеңейту, профессор-оқытушылық құрамның біліктілік деңгейлерін заман талабына сай арттыру, студенттер мен оқытушыларды айырбастау бағдарламаларына қатыстыру, Қазақстанның ЖОО, ұйымдарымен, алыс, жақын шет елдермен ғылыми ынтымақтастықты нығайта түсіміз қажет.

верситета им. С.Сейфулина г. Астана (студенческая мобильность, стажировки, семинары, конференции), Казахского национального аграрного университета г. Алматы (стажировки, семинары, конференции), Тюменской государственной сельскохозяйственной академией (семинары, конференции).

На кафедре ежегодно проводятся: предметная олимпиада по дендрологии (бинарная, совместно с кафедрой казахского языка СКГУ) с участием студентов специальности «Лесные ресурсы и лесоводство», студенческая олимпиада «Лучший в своей профессии» среди студентов специальности «Агрономия».

Традиционно проводится праздник, посвященный «Дню работника сельского хозяйства» с приглашением ученых СевКазНИИЖиР и представителей АПК области.

Перспективы развития факультета – это

Расширение перечня специальностей бакалавриата и магистратуры, открытие докторантуры.

Повышение уровня квалификации профессорско-преподавательского состава.

Участие студентов и преподавателей в обменных программах.

Углубление научного сотрудничества с организациями и вузами Казахстана, ближнего и дальнего зарубежья.